

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

När Kungagraven i Kivik upptäcktes : några uppgifter ur gamla handlingar
Holm, A.N.

Fornvännen 12, 144-146

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1917_144

Ingår i: samla.raa.se

När Kungagraven i Kivik upptäcktes.

Några uppgifter ur gamla handlingar, meddelade

av

A. N. HOLM.

till k. bef:h:e i Kristianstad ingaf kronobefallningsmannen Christian Cronland den 1 juli 1748 en så lydande skrifvelse:

Den 30 sistlidne juni var undertecknad, tillika med länsmannen i orten, på Kiviks fiskläge för att, till följd av utspritt och gängse rykte, att penningar och varor blivit funna av husmännen Andreas Sahlberg och Lasse Persson, utforska, huruvida samma rykte ägde grund.

Undertecknad besåg i länsmannens och flera allmogemäns närvaro stället, där skatten skulle vara funnen, och befanns det vara en väl uppmurad grav med sidor och gavlar av gråsten, 6 alnar lång och $2\frac{1}{2}$ alnar bred, med valv av stora gråstenshällar, varöver ett stort stenröse varit uppkastad, men varifrån dessa husmän tagit sten till gårdsgårdar, till dess de funnit bemälde, väl uppmurade grav, den de öppnat, och ej omtalat sin upptäckt för någon, utan stilla tegat till dess husmannen Sven Månsson i Mellby kom och skulle hämta sten, då han såg graven öppnad och rensad.

Undertecknad och de öfriga vid undersökningen närvarande kände sig övertygade om, att bemälte husmän funnit en ansenlig skatt, vilket de dock alldeles förneka. Men alldenstund åtskilliga omständigheter göra förstnämnda personer mycket misstänkta att hava gjort ett ansenligt fynd, varav såväl k. m:t och kronan som ock jordägaren böra undfå hälften, kan jag ej underlåta att ödmjukeligen anmäla saken hos k. bef:h:e, på det behörig ransakning av domaren i orten må bliva företagen.

Med anledning av denna skrifvelse fick domhavanden order att utlysa extra ting, som hölls å Kiviks fiskläge den 23 augusti 1748, då Sahlberg och Lasse Persson framhades till ransakning.

Kronobefallningsmannen gaf tillkänna, att berörda grav vore belägen vid pass 400 alnar från landsvägen som går mellan Kristianstad och Simrishamn.

Sahlberg inkallades först och förmanades att bekänna sanningen, varefter han berättade, att han under juni månad tillsammans med Lasse Persson hämtat sten ur ett röse, varvid de påträffat ett valv av stora gråstenshällar, vilket de upptogo, och funno en likaledes med gråsten murad grav, vilken dock var alldeles tom. Sahlberg erkände att han från graven medtagit och hemburit en flat gråstenshäll.

Härefter inkallades Lasse Persson, till vilken även ställdes förmaningen att tala sanning, och Lasse blev därvid så häpen, att han från början ej kunde framföra ett ord, men omsider avgav han en berättelse, som i alla delar överensstämde med Sahlbergs.

Efter förhörets slut begåfvo sig rättens ledamöter ut för att bese graven i fråga och funno den vara alldeles sådan, som befallningsmannen beskrivit den allenast med den skillnaden, att de flata stenar, som utgjort sidoväggarna, voro borttagna.

Följande dag fortsattes ransakningen, då befallningsman Cronland framhade några små gossar som gjort åtskilliga fynd i graven. Så hade gossen Nils Cornelius funnit en knapp, som nu företeddes vid rätten, synbarligen av silver och stor som en styverslant samt illa anfrätt av ärg. Gossarna Hans Mårtensson, Kristen Jönsson och Magnus Jönsson hade likaledes i graven funnit en penning stor som en dubbel carolin, men råkat i slagsmål, hvarvid penningen tappats i sanden och sedermera ej kunnat återfinnas.

Så vidtog vittnesförhör, varvid skolmästaren Walkendorph berättade att han tillsammans med husmannen Wilhelm Persson letat i graven och funnit en metallbit, som de givit åt löjtnanten Oberg, vilken tillfälligtvis passerade förbi. Vidare berättade vittnet, att, då han en gång var hos Sahlberg, hade han frågat denne, om han ej vid gravens upptäckande befarat något "lappri" där nere, varvid S. yttrat, att Lasse i början ej ville gå dit ned, men sedan S. slagit eld på sin tobakspipa följde han efter.

Löjtnant Oberg hade å probersten undersökt den av skolmästaren omvittnade metallbiten och funnit att det var en kopparbit, måhända en värjspets.

Strandridaren Nyman och klockaren Bodén vittnade att de sett märken efter en kittel, rymmande en halv tunna, vilken stått i graven.

Fiskaren Per Stub hade att berätta att en man från slättbygden för honom omtalat, att då hans far en gång skjutsat för en kvinna, som sades vara "klok" och hava reda på fördolda saker i jorden, och de kommit förbi det kummel, där graven sedermera upptäckts, hade kvinnan utlåtit sig, att där var gömd en skatt av stort värde. Samma slättbonde, hade ofta nattetid kört förbi platsen, och då sett gastbloss och eldflamnor lysa därifrån.

Fältväbeln Brunström hade hört berättas, att Sahlberg och Lasse i graven funnit en kista med penningar samt silverbälten och prydnader, vilket allt de nedgrävt i prästgården i Mellby.

Rannsakingen hade nu varat i tre dagar, och då åtskilliga sannolika skäl och besvärande omständigheter förekommit mot Sahlberg och Lasse som skulle ha funnit en stor skatt i graven, blevo de på kronobefallningsmannens yrkande förklarade häktade och fördes till Kristianstads fästning och målet uppsköts för vidare bevisning.

Saken togs till förnyad behandling vid ordinarie tinget den 22 oktober varvid Sahlberg och Lasse, som medförts till Brösarp från Kristianstad, ånyo togos i skarpt förhör och uppmanades att bekänna, men utan resultat. Nya vittnen hördes, men dessa hade sig endast bekant det gängse ryktet, att Sahlberg och Lasse funnit en stor skatt i graven. Målet förklarades därefter slutbehandlat, och svarandena släpptes på fri fot. Vid tingets slut afdömdes målet så, att svarandena ålades att med ed be-tyga att de ej gjort några fynd i graven, vilken edgång de också fullgjorde.
